

Forslag til principper for fremtidige internationaliseringsregler

2. november 2010
J.nr. 2008-5100-02
RA

Det kræver færre og mere smidige uddannelsesregler, hvis de danske universiteter skal have gode muligheder for at deltage i internationale samarbejder. Resten af verden indretter sig ikke efter danske regler og procedurer, og en ufleksibel samarbejdspartner er en uattraktiv samarbejdspartner. Det vil give universiteterne langt bedre muligheder for at samarbejde internationalt, hvis der på internationaliseringsområdet i højere grad blev styret på mål frem for på proces.

Det internationale panel bag universitetsevalueringen har påpeget, at der er brug for at anlægge en højtillidsstrategi i forhold til de danske universiteter. Dette gælder også på internationaliseringsområdet. Det enkelte universitet har en klar interesse i at fastholde et renommé som udbyder af kvalitetsuddannelser – både indenfor og udenfor Danmarks grænser.

Derudover kan universiteternes internationale uddannelsessamarbejder være med til at øge antallet af studerende, der kommer til udlandet i løbet af deres uddannelse. Når internationaliseringen bygges ind i uddannelserne, får danske studerende et naturligt afsæt til at erhverve globale kompetencer. Samarbejdet og dialogen mellem det danske universitet og dets partnere i udlandet er endvidere med til at sikre kvalitet i udlandsopholdet og sammenhæng i den samlede uddannelse.

Sidst men ikke mindst er det nuværende regelsæt udviklet over en årrække og er præget af knopskydning, hvor man fra politisk og ministerielt hold har forsøgt at løse forskellige problemer, efterhånden som de er dukket op. Dette har resulteret i et omfattende og indviklet regelgrundlag.

På baggrund af ovenstående foreslår Danske Universiteter, at de følgende fire principper kommer til at ligge til grund for en revision af de eksisterende regelgrundlag:

1. Slut med særløsninger
2. Universitetet skal træffe de faglige afgørelser
3. Slut med forsøg på dansk regulering af forhold i udlandet
4. En fleksibel akkrediteringsproces

Danske Universiteter mener, at indførelsen af disse fire principper kan være med til at sikre, at universiteterne fremadrettet får mere rimelige vilkår for at indgå i internationale uddannelsessamarbejder. Universiteterne har brug for nogle enkle og overordnede lovmæssige rammer – ikke for detailstyring og specifikt afgrænsede særløsninger.

Princip 1: Slut med særløsninger

Der findes i dag adskillige modeller for uddannelser, der helt eller delvist foregår i udlandet. Hver model er forbundet med sine egne særlige krav, der virker vilkårlige og historisk betingede. I stedet for at lave fleksible og overordnede regler, der kan skabe gode rammer for internationalisering for studerende og universiteter, har man lavet specifikt afgrænsede særløsninger. Det gør universiteternes arbejde med at udvikle sammenhængende strategier for deres internationalisering meget vanskeligt.

Hvis reglerne skal være mere gennemskuelige og anvendelige, er der behov for at rydde op og formulere færre og mere overordnede regler, der har til hensigt at fremme internationaliseringen – ikke at begrænse den.

Eksempler på problemer i de nuværende regler

Problem: Hvis en dansk studerende selv organiserer et studieophold, eller hvis et dansk universitet er med til at udbyde en uddannelse, der er godkendt under et bestemt EU-program (Erasmus Mundus), kan udlandsstipendieordningen benyttes til at finansiere eventuelle studieafgifter forbundet med udlandsophold. I nogle særlige situationer kan det danske universitet ansøge ministeriet om at kunne afholde studieafgifterne for den studerende (såkaldt 'udlagt undervisning'). I næsten alle andre tilfælde skal studieophold i udlandet organiseres som gensidig udveksling.

Løsningsforslag: Det bør være det danske universitet, der konkret vurderer hvilken finansieringsmodel, der er hensigtsmæssig at benytte i den givne sammenhæng.

Problem: Universiteterne har i dag for visse typer uddannelsessamarbejder mulighed for at medvirke til såkaldte 'multiple degrees' (den studerende får eksamensbeviser fra flere universiteter for gennemførelse af én samlet uddannelse) og 'joint degrees' (den studerende får ét enkelt eksamensbevis, der er udstedt af flere universiteter, for gennemførelse af én samlet uddannelse). Det virker noget tilfældigt i hvilke tilfælde, universitetet må benytte sig af hver af de to modeller for udstedelse af eksamensbevis.

Løsningsforslag: Det bør være op til universitetet at vælge den mest egnede model for udstedelse af eksamensbevis i det enkelte tilfælde.

Princip 2: Universitetet skal træffe de faglige afgørelser

Det eksisterende regelsæt har indbygget en række begrænsninger af universiteternes faglige selvstyre. Dette vanskeliggør universiteternes arbejde med at styrke fagligheden og kvaliteten i deres uddannelsesudbud.

Der bør derfor være større frihed til, at universitetet kan træffe faglige beslutninger om uddannelsens tilrettelæggelse, indhold og – ikke mindst - omfanget af udlandsophold.

Eksempler på problemer i de nuværende regler

Problem: Hvis en dansk uddannelse foregår i delvist i udlandet, og udlandsopholdene er tilrettelagt som gensidig udveksling, så må max. 2/3 af uddannelsen foregå ved udenlandske universiteter. Derimod er der ingen restriktioner på om-

fanget af udlandsophold, hvis den internationale uddannelse er godkendt under EU's Erasmus Mundus program.

Løsningsforslag: Det bør være det danske universitet, som ud fra et fagligt udgangspunkt vurderer, hvor lang tid af uddannelsen, der skal foregå i udlandet.

Problem: I dag skal Videnskabsministeriet godkende, om et dansk universitet må tilrettelægge en dansk uddannelse som en fællesuddannelse, hvor dele af uddannelsen kun kan gennemføres ved universiteter i udlandet (via gensidig udveksling). I forbindelse med godkendelsen skal ministeriet vurdere hvilke faglige fordele, der kan opnås ved en fællesuddannelse set i forhold til et rent dansk udbud.

Løsningsforslag: Det danske universitet bør selvstændigt kunne træffe beslutning om, hvorvidt det fagligt giver mening at tilrettelægge en dansk uddannelse som en fællesuddannelse med obligatoriske studieelementer i udlandet.

Princip 3: Slut med forsøg på dansk regulering af forhold i udlandet

Det nuværende regelsæt forsøger indirekte at regulere uddannelsesforhold i andre lande ved at stille en lang række krav, som det danske universitet skal sikre er opfyldt for udlandsophold i forbindelse med danske uddannelser, der foregår helt eller delvist i udlandet. Hvis et dansk universitet laver en aftale med et udenlandsk universitet om at udbyde en uddannelse i fællesskab, er det danske universitet pålagt at sikre, at adskillige forhold vedr. fx klageadgang, eksamensbedømmelse og ytringsfrihed er opfyldt for udlandsopholdet. Hvis det derimod er den studerende selv, som organiserer et studieophold i udlandet, skal det danske universitet alene stå inde for kvaliteten af opholdet (gennem en forhåndsgodkendelse, der præciserer den studerendes muligheder for at indmeritere opholdet i den danske uddannelse).

Det er nødvendigt, at man fra dansk side accepterer, at andre lande har love og regler, der på centrale områder er forskellige fra vores. Fx har mange lande brugerbetaling på universitetsuddannelserne. Disse forhold kan danske politikere og det danske videnskabsministerium ikke ændre på ved at formulere nye danske love og regler. I stedet kan finansieringsmodellen for Erasmus Mundus udbredes til at omfatte andre typer uddannelsessamarbejder. Det vil give mulighed for, at danske statsborgere kan få dækket eventuelle studieafgifter i udlandet via udlandsstipendieordningen.

Det danske universitet bør alene være forpligtet til at sikre kvaliteten af den samlede uddannelse og til at informere de studerende om vilkårene for at læse i udlandet. Det er umuligt at forestille sig, at Danmark kan regulere hele verden, og denne forventning er yderst begrænsende for universiteternes samarbejds muligheder.

Eksempler på problemer i de nuværende regler

Problem: Hvis et dansk universitet udbyder en dansk uddannelse i udlandet efter bekendtgørelsen om samarbejdsaftaler, så er det danske universitet forpligtet til at sikre, at forhold vedr. studerendes ytringsfrihed, medindflydelse, klageadgang og orlov nøje tilsvarende forholdene i Danmark.

Løsningsforslag: Det danske universitet bør alene være forpligtet til at sikre den faglige kvalitet af den samlede uddannelse og til at informere/vejlede de studerende om vilkårene for at tage ophold ved det udenlandske universitet.

Problem: Hvis et dansk universitet udbyder en dansk uddannelse, der delvist foregår i udlandet, efter bekendtgørelse om parallelforløb og fællesuddannelser, så er det danske universitet forpligtet til at sikre den studerendes retssikkerhed, herunder at den studerende får en kvalificeret og pålidelig bedømmelse ved eksamen og mindst to eksamensforsøg til at bestå en prøve.

Løsningsforslag: Det danske universitet bør alene være forpligtet til at sikre den faglige kvalitet af den samlede uddannelse og til at informere/vejlede de studerende om vilkårene for at tage ophold ved det udenlandske universitet.

Princip 4: En fleksibel akkrediteringsproces

Dansk lovgivning stiller krav om, at uddannelser, der udbydes af danske universiteter, skal være akkrediterede. Dette gælder også danske uddannelser, der helt eller delvist foregår i udlandet.

En uddannelse, der foregår på engelsk (eller på et andet fremmedsprog) og er internationalt orienteret, har nogle særlige styrker, som ikke til fulde opfanges af den nuværende danske akkrediteringsproces. Det forekommer snævert og nationalt fokuseret at vurdere en international uddannelse på præcis de samme kriterier og dokumentationspunkter som for uddannelser, der er primært dansksprogede, og hvor hele studieforløbet foregår i Danmark. Derudover er det vigtigt for de danske universiteters samarbejdsmuligheder, at danske frister og dokumentationskrav ikke bliver en stram og begrænsende ramme.

Det er vanskeligt at vurdere, om en højere grad af fleksibilitet og et større fokus på de internationalt orienterede uddannelsers særlige styrker kan klares ved en ændring af ACE Danmarks arbejdspraksis, eller om det vil kræve en decideret ændring af det nuværende regelgrundlag for akkreditering - men der er uden tvivl et behov for at nytænke den danske tilgang til kvalitetssikring af denne type uddannelser, hvis ikke akkreditering skal udvikle sig til en uoverkommelig barriere for internationaliseringen.

Internationaliseringen understreger i øvrigt det generelle behov for at overgå fra uddannelsesakkreditering til akkreditering på aggregeret niveau, hvor ansvaret for kvalitetssikringen i langt højere grad er placeret hos universiteterne selv. Dette vil være med til at sikre en langt mere smidig akkrediteringsmæssig håndtering af uddannelser, der helt eller delvist foregår i udlandet.

Eksempler på problemer i de nuværende regler

Problem: Hvis et dansk universitet – sammen med udenlandske samarbejdspartnere - ønsker at søge om at få en fælles uddannelse godkendt under EU's Erasmus Mundus-program, så stilles der fra dansk side krav om, at uddannelsen akkrediteres før, ansøgningen indsendes til EU. Fristen for at indlevere dokumentation til ACE Danmark ligger godt ½ år før EU-ansøgningsfristen, hvilket begrænser de deltagende universiteters planlægningsmuligheder. Det gør det mindre attraktivt for udenlandske universiteter at samarbejde med danske universiteter, at man skubber planlægningshorisonten med ½ år.

Løsningsforslag: Ansøgningsfristen hos ACE Denmark bør ændres, så en Erasmus Mundus-uddannelse først skal gennemgå en dansk akkrediteringsproces efter godkendelse hos EU.

Problem: I dag anvender ACE Denmark den samme akkrediteringsvejledning uanset om uddannelsen foregår udelukkende i Danmark, delvist i udlandet eller helt i udlandet. Dette betyder blandt andet, at et dansk universitet skal producere et omfattende dokumentationsmateriale, der vedrører både danske og udenlandske studieelementer. Dermed pålægges det danske universitets samarbejdspartnere en omfattende dokumentationsbyrde. Anvendelsen af den ordinære akkrediteringsvejledning har også den konsekvens, at en internationalt orienteret uddannelse vurderes på, om den har relevans for det danske arbejdsmarked – også selvom den foregår 100% i udlandet og retter sig mod et globalt arbejdsmarked.

Løsningsforslag: Et første skridt i retning af at gøre reglerne mere smidige ville være at lave en mindre dokumentationstung akkrediteringsproces for internationalt orienterede uddannelser. Det vil ligeledes være hensigtsmæssigt, hvis ACE Denmarks dokumentations- og vurderingspunkter i højere grad afspejlede det særlige ved internationalt orienterede uddannelser - i stedet for at prøve at presse disse uddannelser ind i en snæver og nationalt fokuseret ramme.